

Kubikosok a korláton

A kubikosok — ősi szakma birtokosai. Csapatba verődve, maguk közül vezért választva járták az országot már száz évvel ezelőtt is. Ahol folyót szabályoztak, ahol töltést emeltek, ahol mocsarak lecsapolásához toborozták a talicskás brigádokat, megjelentek a szabolcsiak, a csongrádiak. Aztán jött a hívas Tiszalökre, később Kisköré-re, újabban a nagy hidakhoz. A kubikosok beletanultak a hídépítésbe. Dolgoztak Algyón, fából ácsolt baraktanyát vertek a rókus állomás mellett. Ha lett volna alapköve a felüljárónak, ők ásták volna ki a helyét, s bár már hónapok óta megy rajta a forgalom, őket, a Hídepítő Vállalat egyik kubikosbrigádját még mindig Rókusra viszi reggelenként a munkásszállító autó.

Segédmunkás szakmunkások

— Évek óta összetart a most tiztagú Győri-brigád, egy-két ember cserélődik csak. A kisteleki gépállomáson „alakultunk”, a szegedi körtöltésnél jöttünk össze igazán, néhány hetes vadászat után.

— A bizalmiuk voltam, hát nekem szóltak: másik brigádvezető kéne. Az egyenes beszéd híve vagyok, először hát az érdekeltek szóltam. Ez reggel hátkor volt, tízkor beadtam a felmondásomat. Engem akartak a helyére a munkatársaim is, meg a vezetőség is. Úgy is lett. Csak hát négy-öt helyen szétszóródva nehéz ám összehozni a csapatot. Legfeljebb a reggeli induláskor találkoztunk, hát kértük, tegyenek minket egy munkahelyre. Akkor kaptuk a szegedi hídfőt. Úgy van az, hogy a szemmel tartás kölcsönös: a gyerekek is olyan iramban dolgoznak, ahogy az apjától látja, a brigádvezetőt is aogatja, ha tízen lesik minden mozdulatát.

Győri András tizedik éve hídepítő. Kubikosbrigád az övé, mégsem tévedés a hídepítő elnevezés. Átalakult a mesterségük, rég lejárt az ideje, a lapátoló, földmunkásnak.

— Az építőipar majd minden szakmájába bele kell annak kóstolnia, aki két part közé utat épít a levegőben. S ha máshogy nem megy, el kell lópnia másoktól a mesterségüket. Soha tisztességtelenebb tolvaj ne legyen az életben, mint a hídhöz toborzott segédmunkás. Itt mindenhez kell érteni, most a fugázást hagytuk abba, a jövő héten a rézsűkúpot burkoljuk be kővel, aztán a fából ácsolt zsárluzatot szedjük szét. Hát nem túlzás: kőműves, ács, lakatos, betonhoz is értő szakmunkáspótló legyen, aki közénk kéredezkedik. Művezetőjük közbeszólt:

— Úgy hírlík egyébként, szakmástitják a hídepítést. Hogy ne

csak hozzáértés, de papír is legyen a kezükben.

Meddig gurul a hordó?

Az ezüstkoszorúsok előtt, mondják, megcsillant az arany fénye, május elsején elváltak, megkapják-e együtt, tízen. Mert néhányuknak korábban már jutott az aranyból, s én úgy gondolnám, az ezzel járó büszkeségből is.

— Ha megdicsérnek, ha akár szóval, akár oklevéllel, akár kézfogással elismerik a munkádat, ugyan már, büszke ne legyél. Dolgoztál úgy, ahogy kötelességed volt. Hogy észrevették, az csak jó érzés, mi legalábbis így tartjuk ezt rendjén. (Ha nem lenne képtelenség, így ünnepi jutalomosztás idején végtelenített magnószalagról harsoghatnám ezeket a mondatokat, mondjuk a körtöltésen belül.)

Pusztaszerről, Csanytelekről, Kistelekről járnak be naponta Szegedre, szerencsére ad a város még néhány évig munkát. Ha az Izabella alatt sem lesz már göröngyös az út, költöznek a Tisza-partra. Aztán, ha Újszegedre is átgurul a hordó? Idősebb Gál István, aki negyvenévesen lett hídepítő, mert még volt ereje — fizikai ereje — újat kezdeni, most fia mellett ül, s csak látszat, hogy nem a kérdésre válaszol:

— Két éve még felvittem a vállamon a tele gázpalackot a töltés tetejére. Ma — az üreset is csak nyögve. De biztos vagyok benne, hogy ezért öt év múlva sem mosolyog meg senki. A csapat, ha már összekovácsolódott, vállalja az erejét vesztett gyengét is. És mindegy, hogy száz kilométerrel többet utazik is az ember, ha akikkel együtt ül a buszon, ugyanabból a vasból valók.

Lagzi után! jó reggelt!

Engedjék el most nekem a brigádéletről szóló, szokványos kér-

déseket. Persze, segítettek a Fazekas Pista házát befejezni. Igen, vitába szálltak a gyorsan szakadó kesztyűk miatt, ugyan már, ne keressék rajtuk, de hogy tennek be a tarisznyába, aktatászkába a kenyereskendő mellé („megmgyaráztuk, de ahhoz az is kellett, aki megértette”), bizony csak kiharcolták, hogy „a hús közül 15 hibás” kompresszorpuska közül ők választhatják ki azt, amellyel majd dolgozni tudnak. És a munkájuk minőségéért is vállalják a felelősséget, pedig nem írták be a naplóba (ígaz, lehet, hogy nincs is naplójuk?).

— A legjobb ellenőr a szemünk. Amit az nem vesz észre, elkerülül tán a szakember figyelmét is. Pedig mi nemigen olvassuk a műszaki rajzokat.

Várva a percet, amikor egyedül maradhatok a művezetővel, csak megkérdezem, igazán minden esz a Győri-brigád, ahogy hírlík? S mégis, mitől ilyen jó a hírlík?

— Rájuk akkor is lehet számítani, ha szombaton is be kell jönniük dolgozni, s ha félóra még hiányozna egy-egy munka befejezéséhez, de a fél négyet már elütötte az óra. Tele vannak ötlettel, kispekulálják, hogy is lehetne gyorsabban, egyszerűbben, szóval nem egyszerűen végrehajtói a „napi parancsnak”, hanem átgondolói is. És itt tulajdonképpen nincs különbség a régiek és az újak, a Győri Andrások, az apa korú Gál Istvánok és a fiatalok, Somodi József, a Gál fiú, vagy akik visszatértek a hídepítőkhöz, Kóvágy István, Vastag István között.

Vagy ahogy Győri András fogalmazta:

— Akarat kell, hogy mindenki a helyére kerüljön, és ott jól érezze magát, hogy kezdéskor nagy kedvvel köszöntse a jó reggelt, még akkor is, ha hajnalban ássott otthon, vagy lagziban volt az éjjel. Erről jut eszembe, Jóska, te még adósunk vagy. Sehogy se tudjuk rábeszélni — teszi hozzá a magyarázatot is —, hogy elhívjon már bennünket a lakodalmára.

PÁLFY KATALIN

Örömeink

Állítólag másfajta vegyi folyamatok játszódnak le szervezetünkben, ha örülünk valaminek, ha úgy istenigazában jót nevetünk, vagy ha letörtek, szomorúak vagyunk. A különböző érzelmek különböző kalóriájú hajtóanyagokkal töltik meg az embert, ezektől is függ, csak cammogunk, vagy magabiztosan száguldunk, kihasználva minden percet.

Csakhog az öröm nem azonos a pillanatnyi kitörő hahotával. Jót derülhet valaki egy viccen, aki tulajdonképpen boldogtalan, örömtelen ember. Ezekről a csöndes, felszín alatt szunnyadó érzelmekről érdeklődtem, kicsiktől, nagyoktól, felnőttektől, öregektől. Mi okoz örömet ma nálunk, mert nemcsak gondjaink, bosszúságaink jellemzik napjainkat, beteljesült vagy csak megálmodott vágyaink is.

— Jókora kérdezett meg. A világ dolgai és magánéletem is olyan periódusába érkezett, amikor nem éleződének ki végzetes helyzetek. Amikor a lét és nemlét között hánykódik az ember, örül egy falat koszos, földön talált kenyérnek is. Ismeri A francia fogoly című verset? Háborúban vagy szegénységben az evés is lehet egyetlen öröm. Atélttem magam is. Keserű öröm az. Aztán: néhány éve operálták a feleségem. Mindent föláldoztam volna, csak sikerüljön a műtét. És sikerült. Már el is felejtetük. Apróbb örömeim után vágyunk mindketten. Kosztunk, lakásunk, egészségünk van. Egy évig tanított még a nyugdíjig. Nem, nem fog hiányozni a sok gyerek. Elég volt negyven év a katedrán. Megszülettek az unokám, a hátralevő időben őt nevegettem... a következő megérkezéséig.

A taxisofőr 25 éves. Telefűstől a kocsi, miközben beszélgetünk. Az öröm szót hallva ingerült tiltakozásba kezd:

— Fiatal vagyok, de hogy mi az öröm, talán majd megtudom, mire elmúlik a fiatalságom. Amíg nem nőültem meg, nem gondolhattam lakásra. Most van feleségem és egy sarkunk az anyósoméknál. Szövetkezeti lakásra gyűjtünk, de reménytelenül lassan jön össze a beugró. Szórakozni nem megyünk, élére rakjuk a forintokat. Gyereket is szeretnénk, de hát most nem idősebb. Majd ha lesz lakás, lesz gyerek is. De akkor meg időnk nem lesz, na és pénzünk megintcsak nem, törlesztjük az adósságot. Mire egyenesbe kerülünk, és jutna utazásra, szórakozásra is, megöszülök.

— Maga mindennap jár ide? — kérdezi vendéglátóm a szomszéd kiskerttulajdonost, aki kerékpárral, aprócska gyerekekkel érkezik.

— Ki én — mondja —, s míg megnyikordul a kulcs a zárbán, fűtőrézszik a galamboknak. Mert-hogy efféle szárnyasokat is tart.

— Kinek ez, kinek az, nekem a kert meg a galambjaim adják az örömet. — Nekigyürkőzik, bent kever, a vízóraaknát butykolli. Fojtott szitkolózást hoz át a szél: „Az ördögbe tettem azt a kalapácsot? Nem haladok és

rám esteledik. Hogy az a...” — és mondja, mondja egyre ingerültebben. Egyszer csak előbök-laszik a téglarakás mögül a gyerek, viszi félve a kalapácsot. „Na, most amit az árva kapni fog...!” — előre sajnáljuk. De nem: higadgt mosoly jelenik meg a szomszéd arcán, simogat a munkától érdes, szürke kéz: „Jól van kisfiam, ügyes vagy.” Aztán csak a szeme beszél: „Hogyan is bán-tanálak, életem öröme.”

A sok nőt foglalkoztató gyár osztályvezetője arra is képes, hogy bosszúságából varázsoljon magának valami kellemes érzést.

— Ha két éve kérdezi meg tőlem, azt válaszoltam volna: kutya rossz a közérzetem. Ennyi nő között áldozati bárány-nak éreztem magam. Jöttek és jöttek, srítak, panaszkodtak, munkatársra, férjre, a tanács ilyen-olyan ügyintézőire, szóval lelki szemetesládája voltam mindenkinek. Szenvedtem tőle, ugyan mi közöm mások bajaihoz. Aztán rájöttem, hogy van közöm. Kezdttem odafigyelni, tanácsot adni, vigasztalni, telefonálni, bizonyos ügyekben közbejárn. Most együtt örülök mindenkivel, akinek sikerült helyrehoznom a szénáját. Persze a magánéletben is számon tartom örömeimet. A családi béke alapfeltétel. És úgy tartom: az örömeim kölcsönösen táplálják egymást. A munkahelyit hazaviszem, az otthonit pedig a munkahelyemre. Így lehet az embernek általában jó közérzete.

A 35 éves művésznőről úgy tudtam, édesanya. Mindig játékláda-üzletben találkoztunk. Utóbb azonban kiderült, hogy „csak” nagynén, bár minden vágya, hogy anya lehessen. De Pétert és Andrást úgy a szívébe zárta, akár ott csiráztak volna. Jön a levél 200 kilométerről. „Képzeld, Peti megint kinőtte a cipőjét” Utazik a csomag a 34-es lábbalival. „Andi hetente elfest egy egész kezeit” — tudósít a féktelen rajzlehetőségű leánykáról az édesanya, s kisvártatva három festékkészlet érkezik címükre. Két hét elteltével születésnap ajándék: játék mosógép, automata.

— Az anyaság a legnagyobb öröm a világon. Tisztelem és irigylem az anyákat.

A szőke hajú, kétéves kislány felnőtt komolysággal magyarázza, hogy akkor örül a legjobban, ha a mamával, papával együtt lehet.

— Miért kell a szülőknek olyan sokat dolgozniuk? Miért jön apu olyan későn haza, és miért rohán, miért ideges folyton a mama? Sok olyan vasárnapot szeretnének, mint az egyik tavalyi volt. Biciklivel mentünk a töltésen, sütött a nap. Aztán letelepedtünk a fűben, labdáztunk meg fogócskázunk. És anyu sokat nevetett.

Szó sincs arról, hogy a röpke beszélgetések összképe fölérne egy szociológiai vizsgálat. Annyiban azonban egyetérthetünk: örömeink nem anyagi javaktól függenek, általában „Egész fazékkal” enni, „szép ruhában járni-kelni”, nem tartozik leghebb vágyaink közé. Természetes, hogy mindez van, s bárki számára elérhető. Az örömet ígérő álmok azonban utálnak napjaink gondjaira is. Különösen a felnőtt korba lépő fiatalokat nyomasztja a „gyűjtögetés”, a lakásszerzés gondja, az elfoglalt értelmiségi szülők csemetéi arra vágnak, amit a kerteszkedő szomszéd viszont megad gyermekének. De öröm ma a jól végzett munka utáni pihenés, a segíteni tudás, öröm a kiskert nyújtotta kikapcsolódás és öröm mindenekelőtt a gyermek.

De vajon mi lehet az oka, hogy a munka örömeiről akivel csak beszéltem, mindenki elfeledkezett. Pedig a „bölc” osztályvezető megmondta: „az örömeim kölcsönösen táplálják egymást”. A hivatás nyújtotta örömeim a munkahelyen is szárnyakat adhatnának.

CHIKÁN ÁGNES

Simai Mihály

Rénszarvas-ének (Vogul dallamra)

Sok-ágbogú jó szarvasom
szelet döfől havat kapál
Kapar zúzmót a hó alól
révült-szemű rénszarvasom
Aj jelikém jeli
testvérkém szemei

Hej szarvasom szép szarvasom
csillagszemű agancsosom
apád véret megittam én
anyád húsán jóllaktam én
bőrükbe felöltöztem én
E terelő nagy téreken
rénszarvas-szánnal szállok én
Aj jelikém jeli
szívem testvérei

Sok-ágbogú szép szarvasom
csillagszemű agancsosom
jó társam csak vezess vezess
észak felé délszak felé
fehérből a tavasz felé
lány-lakta lányos ház felé
Aj jelikém jeli
valahol valaki
jöttöm se hírel

